

MILJØVERNAVDELINGEN
Fylkesmannen i Østfold

POSTADRESSE: DRONNINGENSGT. 1, 1500 MOSS
TLF: (09) 25 41 00

Dato:
16.mars 1989

Rapport nr:
6/89

ISBN nr:
82-7395-030-1

Rapportens tittel:

Botaniske verneverdier på Nordre Jeløy, Moss.

Forfatter (e):

Marit Fosby

Oppdragsgiver:

MILJØVERNAVDELINGEN
Fylkesmannen i Østfold

Ekstrakt:

Tilgjengelige opplysninger om N-Jeløys vegetasjon er oppsummert, og interessante områder og lokaliteter for sjeldne arter er beskrevet og vist på kart.

Forord.

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra miljøvernnavdelingen,
Fylkesmannen i Østfold.

Arbeidet er utført av Marit Fosby, men vi vil takke 1.amanuensis Kåre
A. Lye, Ås, cand.scient Odd Stabbetorp, Oslo, miljøvernrådgiver Jan
Ingar Iversen, Rygge og miljøvernkonsulent Geir Hardeng for faglige
bidrag og kommentarer til utformingen av rapporten.

Moss 16.mars 1989

Ottar Krohn
Naturverninspektør

INNHOOLD

- I INNLEDNING
- II GEOLOGI OG KLIMA
- III VEGETASJON
- IV SJELDNE- OG SÅRBARE ARTER PÅ N-JELØY
- V VIKTIGE OMRÅDER FOR SJELDNE ARTER OG VEGETASJONSTYPER PÅ N-JELØY
 - 1. Refsnesskogen - Nebbåsen
 - 2. Vestsiden av Rambergåsen
 - 3. Fuglevik
 - 4. Strandengene vest for Fuglevik
 - 5. Nes-Bjørnåsen
 - 6. Kippenes-Kongshavn
 - 7. Nordenden av Jeløy
 - 8. Bile og Bevøy
- VI MISTELTEINLOKALITETER PÅ JELØY
- VII LITTERATUR
- VIII VEDLEGG
 - 1 Kort beskrivelse av edelløvskogen ved Refsnes
 - 2-6 Kart over lokaliteter for sjeldne arter
 - 7 Kart som viser foreløpig avgrensning av områder for sjeldne arter
 - 8 Artsliste fra Bile
 - 9 Artsliste fra Bevøy
 - 10 Referat fra ekskursjoner med Norsk Botanisk forening 1956, 1965 og 1985
 - 11 Utdrag av fylkesmannens naturvernregistrering 1976
 - 12 Personer med kjennskap til Jeløy-floraen

I. INNLEDNING

Behovet for å samle og gjøre tilgjengelig kunnskap om natur og naturgrunnlag er stort. Denne rapporten er et forsøk på å sammenstille opplysninger om vegetasjonen på Nordre-Jeløy i Moss kommune. Området omfatter den delen av øya som ligger nord for tettbebyggelsen. I tillegg til studier av krysslister og litteratur er det foretatt endel befaringer høsten 1988, og noen personer med spesielle kunnskaper om Nordre-Jeløy er konsultert.

K.A.Lye har i 1988 utarbeidet krysslister for hele Jeløya. Data fra disse er til en viss grad innarbeidet i denne rapporten, men listene inneholder mye informasjon som bør bearbeides videre. Mer feltarbeid er absolutt nødvendig, særlig i de mest interessante områdene. Verdier som blir trukket fram i dette arbeidet er likevel såpass godt dokumentert at de bør tas hensyn til i det kommunale planleggingsarbeidet og i Fylkesmannens arbeid med verneplaner.

II. GEOLOGI/KLIMA

Jeløyas geologi står beskrevet bl.a. i Larsen et al. (1978). Øya hører til Oslofeltet og står dermed begrunnsmessig i sterk kontrast til Østfolds fastland med gneis og granitt. Jeløya er bygd opp av sandstein med flere lag eruptiver fra permtiden oppå. Disse bergartene forvitrer lettere enn grunnfjell og gir opphav til mineraljord med gunstig næringsinnhold for plantene. Urolighetene i perm skapte en sammensatt situasjon når det gjelder bergarter, og siste istid og perioden etterpå har komplisert dette ytterligere. Den store variasjon i topografi, berggrunn og jordsmonn gjør at en får svært mange ulike plantearter representert i floraen.

Ved siden av spesiell berggrunn har klima stor betydning for artsantallet. Klimaet i Oslofjorden er spesielt ved både å ha varme somre og milde vintre. I indre deler av Oslofjorden er dette enda mer tydelig. Klimaet gjør at vi både finner typiske kystplanter og planter med et mer kontinentalt utbredelsesmønster, ofte med østlig tendens.

III. VEGETASJON

Det foreligger få grundige skriftlige arbeider om Jeløyas vegetasjon fra nyere tid. Kilander & Loftesnes (1973) skrev om Søndre Jeløy som landskapsvernområde. I den forbindelse ble Jeløyas geologi, klima og vegetasjon behandlet. Selv om hovedvekten ble lagt på Søndre Jeløy, er det mange forhold som også er aktuelle for Nordre Jeløy. I en rapport fra Norges Landbrukshøgskole ble verneverdier i naturmiljø og kulturlandskap på hele Jeløya analysert (Langdalen & Stav 1975). Rapporten bærer preg av at Søndre Jeløy er blitt best undersøkt, men det er utarbeidet et vegetasjonskart for hele øya. Iversen (1986) har i en rapport gitt en beskrivelse av floraen på N-Jeløy.

Sammen med noen befaringer høsten 1988 gir dette grunnlag for å si følgende om N-Jeløys vegetasjon:

Store deler av N-Jeløy er dekket av skog. Artssammensetningen i skogen varierer avhengig av bl.a. terreng, jordbunn, bergart og lokalklima.

Den mest utbredte skogstypen er lavurtgranskogen (Melico-Piceetum). Denne finnes på frisk, forholdsvis tørr og næringsrik mark. Vanlige urter er blåveis (Hepatica nobilis), legeveronika (Veronica officinalis), hengeaks (Melica nutans) og fingerstarr (Carex digitata). Innslaget av busker og løvtrær er sterkt på endel steder. I strandsonen er furua dominerende i tresjiktet, mens bunnvegetasjonen er en blanding av granskogsarter og eng- og kantarter.

På skrinnere jord finner vi blåbærgranskog. Den beslaglegger et mindre areal enn lavurtgranskogen, og er vanlig fra Bjørnåsen og nordover til Nesbukta.

På steder med oppstikkende fjell og grunt jordsmonn finnes bærlyngbærblandingsskog (Vaccinio-Pinetum). Den opptrer sammen med visse kant-samfunn. Tresjiktet er glissent, med gran (Picea abies) og furu (Pinus sylvestris) som dominerende treslag. I feltsjiktet dominerer lyngartene blåbær (Vaccinium myrtillus) og tyttebær (V. vitis-idaea) sammen med smyle (Deschampsia flexuosa). Det er mye moser i bunnsjiktet. Denne vegetasjonen er ikke særlig utbredt på N-Jeløy, men finnes nord for Fuglevikbukta og sørøst for Bjørnåsen.

På den nordligste delen av Jeløya finner vi endel sandstein i lavamas-sen, og her er lavfuruskoen (Cladonia-Pinetum) utbredt. Denne typen plantesamfunn er nøysomme og vokser bl.a. på koller med fattig grunnlendt mark. I busksjiktet er det hyppige forekomster av einer (Juniperus communis). I feltsjiktet finnes lyng og i bunnsjiktet tørketålende moser og nøysomme lav.

På lune, solrike steder med næringsrik jord finnes det mest kravfulle av løvskogssamfunnene, alm-lindeskogen (Ulmo-Tilietum). Lind (Tilia cordata) kan være dominerende treslag, men de fleste andre edle løvtrær er også gjerne tilstede. Busksjiktet består som regel av busker som leddved (Lonicera xylostium) og hassel (Corylus avellana). Feltsjiktet består av mange forskjellige arter, hvorav endel er sjeldne og sårbare.

Svartorsumpskogen og svartorstrandskogen er mer fuktighetskrevenne. Disse finnes bare på få og spredte lokaliteter. Svartorstrandskogen (Lycopo-Alnetum) er best representert i Kjellandsvik og i Rambergbukta. Svartorsumpskogen (Carici elongatae-Alnetum boreale) er det enda mindre av. Det vesentligste finnes i forsenkninger rundt Brattåsen. Svartorsumpskogen tåler lite tråkk.

Ved Fuglevik finnes en snelle-askeskog (Equiseto-Fraxinetum) som ikke er beskrevet i de nevnte arbeidene. Edelløvskog med skavgras er ikke kjent fra andre steder i fylket, bortsett fra i Tistadalen ved Halden. Vegetasjonstypen er særskilt verneverdig i nasjonal sammenheng, og selv små arealer ansees som interessante. Denne skogstypen er varmekjær og finnes ved nitrogenrike kildefrømspring. Ved siden av ask (Fraxinus excelsior) finnes også andre løvtrær, særlig gråor (Alnus incana). I feltsjiktet er skavgras (Equisetum hyemale) dominerende. Ellers finnes skogsnelle (E. sylvaticum), åkersnelle (E. arvense) og

en del starrarter (Carex spp.) I bunnsjiktet er det teppedannende moser.

Forekomstene med varmekjære løvtrær kan ses som reliktføremønstre. Under den postglaciale varmetiden hadde de langt større utbredelse. Endel av urtene knyttet til denne vegetasjonstypen har antakelig også en tilsvarende reliktnatur. Disse artene har idag små områder hvor deres økologiske krav tilfredsstilles. Noen finnes bare på Jeløya i Østfold, andre har relativt store populasjoner her, men bare små forekomster ellers i fylket. Det er spesielt viktig å sikre større områder for at disse artene skal fortsette å være livskraftige.

Små arealer på N-Jeløy kan klassifiseres som engsamfunn. Disse arealene gror idag igjen og overtas etterhvert av skogsamfunn. Rester kan finnes mellom dyrket mark og skog, mellom dyrket mark og strand og mellom skog og bebyggelse.

Avgrensning mellom engvegetasjon og kantvegetasjon er vanskelig. Kantvegetasjon finnes gjerne på grunnlendt næringsrik mark hvor det er tørt og varmt. Kantsamfunnene har sjeldne artssammensetninger, er artsrike og svært sårbare. Disse vegetasjonstypene finnes gjerne mellom strand og skog på N-Jeløy.

N-Jeløy er dårlig undersøkt med hensyn til strandvegetasjon, men her finnes strandengsamfunn, tangvollsamfunn, klippesamfunn, og siv- takrørsamfunn.

IV. SJELDNE OG SÅRBARE ARTER PÅ N-JELØY

Fylkesmannen i Østfold (1987) har utgitt en rapport med oversikt over sjeldne og sårbare plantearter i Østfold fylke. Rapporten er utarbeidet av Ingar Iversen. Han har gjort et utvalg av arter bl.a. på grunnlag av herbariestudier, litteraturstudier og egen og andres felt-erfaring. Artenes status idag blir beskrevet, og voksesteder beskrives så langt det er mulig. Rapporten inkluderer en rekke voksesteder på N-Jeløy, og disse er tatt med i denne rapporten. De er så godt som mulig kartfestet på økonomiske kart (vedlegg 2-6). Arter som blir behandlet i Fylkesmannen i Østfold (1987), og som finnes på N-Jeløy, er opplistet i tabell 1. En art er kommet i tillegg, nemlig bakkefiol (Viola collina). Denne er blitt påvist i senere tid (Lye, K.A. 20.9.88 - kryssliste).

Artene på listen er inndelt i tre kategorier etter hvor utsatte de er vurdert å være. Arter i kategori 1, "svært sjeldne og sårbare arter", er alle svært sjeldne og sårbare i nasjonal sammenheng. "Sjeldne arter" i kategori 2 er svært sjeldne i Østfold, og "hensynskrevende arter" i kategori 3 er sjeldne i Østfold. Arter som idag forekommer bare på Jeløya i Østfold, er merket med stjerne (*). Det må presiseres at for flere av de nevnte arter må nye feltundersøkelser til for å fastslå om de fortsatt fins på N-Jeløy. Nye feltstudier ellers i Østfold kan også resultere i at de få individene som måtte finnes på Jeløya er sjeldnere enn rapporten basert på eldre kildemateriale antyder.

Tabell 1. Sjeldne og sårbare arter på N-Jeløy .

Kategori 1. Svært sjeldne og sårbare arter.

- bittergrønn (*Chimaphila umbellata*)
- strandrisp (*Limonium humile*)
- fuglereir (*Neottia nidus-avis*)
- * lodnefiol (*Viola hirta*)

Kategori 2. Sjeldne arter.

- tyrihjelm (*Aconitum septentrionale*)
- dronningstarr (*Carex pseudocyperus*)
- svartmispel (*Cotoneaster niger*)
- * skogmarihand (*Dactylorhiza fuchsii*)
- * drakehode (*Dracocephalum ruyschiana*)
- myske (*Galium odoratum*)
- bergperikum (*Hypericum montanum*)
- fjell-lodnebregne (*Woodsia alpina*)
- * dvergålegras (*Zostera noltii*)
- * bakkefiol (*Viola collina*)
- aksveronika (*Veronica spicata*)
- * hengepiggrø (*Lappula deflexa*)
- rosettkarse (*Cardamine hirsuta*)
- bakkemaure (*Galium pumilum*)

Kategori 3. Hensynskrevende arter.

- fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*)
- murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)
- tysbast (*Daphne mezereum*)
- * tannrot (*Dentaria bulbifera*)
- skogsvingel (*Festuca altissima*)
- knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)
- engstorkenebb (*Geranium pratense*)
- bergflette/eføy (*Hedera helix*)
- skjellrot (*Lathraea squamaria*)
- fjellrapp (*Poa alpina*)
- storkonvall (*Polygonatum multiflorum*)
- sanikel (*Sanicula europaea*)
- trefingersildre (*Saxifraga tridactylites*)
- misteltein (*Viscum album*)

V. VIKTIGE OMRÅDER FOR SJELDNE ARTER OG VEGETASJONSTYPER PÅ N-JELØY

Sjeldne og sårbare arter finnes spredt over hele Nordre Jeløy, men i noen områder er konsentrasjonen av interessante forekomster så stor at det bør bemerkes. Områdene er foreløpig inntegnet og omtrentlig avmerket på oversiktskart (vedlegg 7). Utsnittet er hentet fra kartene M 711 (1814 II) og M 711 (1813 I). Det presiseres at fortsatte undersøkelser kan føre til endringer i dette. I vedlegg 2-6 er lokaliteter kartfestet så langt det er mulig på økonomiske kart. De som er undersøkt de siste 3-4 årene er merket med ●, og de som er kjent fra tidligere er merket med ○. Hvis arten er kjent fra området uten at lokaliteten kan kartfestes, er artens navn oppført og merket med ?.

1. Refsnesskogen - Nebbåsen (vedlegg 1,6).

Dette området omfatter edelløvskog i sør og går over i klippesamfunn i nord. I edelløvskogsområdet er flere sjeldne og sårbare arter registrert: tannrot (Dentaria bulbifera), knollmjødurtt (Filipendula vulgaris), sanikel (Sanicula europaea) og myske (Galium odoratum).

2. Vestsiden av Rambergåsen (vedlegg 2).

Her er det en svært frodig, artsrik vegetasjon med næringskrevende varmekjær edelløvskog og lavurtgranskog. Endel av skogen har blandingskarakter. Her finnes bl.a. lind, lønn (Acer plantanoides), alm (Ulmus glabra), hassel, ask, sommerek (Quercus robur), hengebjørk (Betula pendula) og søtkirsebær (Prunus avium).

Av urter som anses å være sjeldne og sårbare finner vi storkonvall (Polygonatum multiflorum), sanikel, myske, tannrot, skogsvingel (Festuca altissima), skogmarihand (Dactylorhiza fuchsii) og fuglereir (Neottia nidus-avis). Andre interessante arter er vårerteknapp (Lathyrus vernus), nattfiol (Platanthera bifolia), skogvikke (Vicia sylvatica), trollbær (Actaea spicata), kranskonvall (Polygonatum verticillatum) og blåveis. Det skal være funnet omkring 10 forskjellige orkideer i området (Iversen 1986). Inngrep i form av hogst, grøfting, veibygging o.l. kan få katastrofale følger for artssammensetningen i dette området.

Den sjeldne strandplanten strandrisp (Limonium humile) er angitt fra søndre del av Rambergbukta, men er trolig utgått (Iversen pers.med.).

3. Fuglevik (vedlegg 3).

a) Ved Fuglevik finnes landets største lokalitet av lodnefiol (Viola hirta). Denne er nærmere vurdert av Halvorsen Økland og Økland (1988). I samme område finnes knollmjødurtt. Lokaliteten består av frisk - middelstørr edelløvskog som gradvis går over i tørr furuskog. Artsrikdommen er stor. I tresjiktet dominerer ask og spisslønn med innslag av sommerek, furu og lind. Det finnes spredte kratt av slåpetorn (Prunus spinosa), berberis (Berberis vulgaris), einer, nyperose (Rosa sp.) og hassel. Vanlige arter er skogfiol (Viola riviniana), markjordbær (Fragaria vesca), maurarve (Moehringia trinervia), gjerdevikke (Vicia sepium), lundrapp (Poa nemoralis), hengeaks og fingerstarr. Av andre interessante arter, ble det observert geitved (Rhamnus catharticus), gullkløver (Trifolium aureum) og lakrismjelt (Astragalus glycyphyllos).

b) Sør for Fuglevik gård er det et unikt område med snelle-askeskog. Snelle-askeskog regnes som særskilt verneverdig, også i nasjonal sammenheng. I området finner vi ask, alm, hassel, svartor (Alnus glutinosa), hengebjørk og søtkirsebær. Typiske arter for snelle-askeskogen som finnes her, er skavgras, hvitveis (Anemone nemorosa), firblad (Paris quadrifolia), strutseving (Matteuccia struthiopteris) og vårkål (Ranunculus ficaria). Snelle-askeskogen og områdene omkring rommer også noen sjeldne og sårbare arter som: skogmarihand, tannrot, tysbast (Daphne mezereum) skjellrot (Lathraea squamaria) og storkonvall. Storkonvall danner sammen med

kranskonvall en spesiell hybrid (Polygonatum multiflorum x verticillatum) som bare er kjent herfra i Norge. Krysningen er morfologisk helt intermediær mellom foreldreartene, som begge finnes i en smal stripe langs skogkanten (F. Wischmann). Dette er antakelig en krysning som ikke tidligere er beskrevet, så denne sjeldenheten bør tas godt vare på (Iversen 1986 og Fylkesmannen i Østfold 1987). Andre interessante arter i området er storklokke (Campanula latifolia), fagerklokke (C. persicifolia), nesleklokke (C. trachelium), hvitbladtistel (Cirsium helenioides) og ballblom (Trollius europaeus).

4. Strandengene vest for Fuglevik (vedlegg 3).

Her finnes strandrisp og store forekomster av jordbærkløver (Trifolium fragiferum). Nord i bukta finnes knollmjørdurt, og ved moloen ut til Flantorsk er dvergålegras (Zostera noltii) funnet. Se ellers utkast til verneplan for våtmarksområder i Østfold (Fylkesmannen i Østfold 1986).

5. Nes - Bjørnåsen (vedlegg 4).

- a) På bergrabbene utenfor friområdet på Nes finnes mer eller mindre kulturpåvirkete skogkantsamfunn med mye knollmjørdurt (Filipendula vulgaris). I bergvegger finnes godt utviklete småbregnesamfunn med bl.a. murburkne (Asplenium ruta-muraria), svartburkne (Asplenium trichomanes) og olavsskjegg (Asplenium septentrionale). I bukta nord for Nes er trefingersildre (Saxifraga tridactylites) funnet. Skogkant- og småbregnesamfunnene vil greie seg bra hvis det ikke blir for mye ferdsel i området. De ligger så nær sjøen at andre trusler synes lite aktuelle.

Like sørvest for Nes Vestre finnes de største forekomstene av knollmjørdurt på Jeløya.

Fjellrapp (Poa alpina) finnes i området (Lye, K.A. 8.5 og 8.9.88 - kryssliste).

- b) På nordvestsiden av Bjørnåsen er det nederst en frodig svartorskog. Etterhvert som terrenget blir brattere og jordsmonnet tynnere, overtar lind, alm og hassel. Her finnes tannrot, sanikel, myske, skjellrot, murburkne, bergperikum (Hypericum montanum), svartmispel (Cotoneaster niger) og tysbast (Daphne mezereum). I nord og i sør finnes bra med barlind (Taxus baccata). Ca. 300 arter er kjent fra området (Iversen 1986).

Området er delvis sterkt påvirket av hyttebebyggelse. Videre utbygging bør ikke skje.

- c) I Kuskjærbukta har en et spesielt voksested for tettegras (Pinguicula vulgaris): Plantene står i fuktig sig like i sjøkanten hvor saltpåvirkningen må være betydelig. Sammen med tettegras vokser en annen lite vanlig art i Østfold, dvergsivaks (Eleocharis parvula).

Botanisk forening har hatt flere ekskursjoner i dette området (vedlegg 10).

6. Kippenes - Kongshavn (vedlegg 7).

Iversen (1986) sier at her finnes en sjelden blanding av skogsplanter og strandplanter, ca. 280 arter er kjent fra området.

Skjellrot er funnet i bekkedal sør for Kongshavn. Knollmjødurt og krattlodnegras (Holcus mollis) er kjent fra området (Wischmann 23.5.74 - kryssliste).

7. Nordenden av Jeløy (vedlegg 5).

Området rundt Kullebunnen har stor kulturhistorisk og landskapsmessig verdi.

- a) Sørøst for Kullebunnen gård er det et område med fuktig edelløvskog. I skogen og i tilgrensende områder finnes en rekke sjeldne og sårbare arter: storkonvall, myske, sanikel, murburkne, tannrot, drakehode (Dracocephalum ruyschiana), storrap (Poa remota), tyrihjel (Aconitum septentrionale), ramsløk (Allium ursinum), fuglereir og bakkefiol. Andre interessante arter som er funnet her: vårerteknapp, trollurt (Circaea alpina) og hengepiggrø (Lappula deflexa).
- b) Fra Singelbukta og nordover nær sjøen er det påvist svartmispel, eføy (Hedera helix), skjellrot, drakehode (Dracocephalum ruyschiana) og knollmjødurt.
- c) Tørreng- og skogkantvegetasjon fortsetter utover Tangen. På de indre delene av Tangen finnes vakre enger med blåveis og marianøkkelblom (Primula veris), skogvikke, dvergmispel (Cotoneaster integerrimus), knollmjødurt og lakrismjelt er vanlige. Disse engene er enestående i Østfold-sammenheng. Strandlinjen på Tangen er variert. Her finnes svartorstrandskog og klipper med småbregnesamfunn. Murburkne er funnet her. Av interessante arter i strandsonen kan nevnes strandvortemelk (Euphorbia palustris). Ellers er Tangen preget av tørre enger, buskvegetasjon og furuskog. I engene finnes mye knollmjødurt og artene ellers varierer med tilgang på lys og fuktighet. En av Østfolds største (den største?) består av liguster (Ligustrum vulgare) finnes her. Buskvegetasjonen består ellers av nyperoser, vivendel (Lonicera periclymenum), geitved, søtkirsebær, einer, berberis og dvergmispel.

8. Bile og Bevøy (vedlegg 6).

- a) På Bile er det rike kalktørrenger med sjelden og sårbar vegetasjon. Knollmjødurt og drakehode er vanlig her.
- b) På Bevøy finnes følgende sårbare arter: murburkne, tannrot, knollmjødurt, eføy, trefingersildre, aksveronika (Veronica spicata), svartmispel og misteltein (Viscum album). Av interessante arter bør nevnes sylarve (Sagina subulata), skogflatbelg (Lathyrus sylvestris), rosettkarse (Cardamine hirsuta), blodstorkenebb (Geranium sanguineum), hengepiggrø (Lappula deflexa), broddbergknapp (Sedum reflexum) og malurt (Artemisia absinthium).

Cand. scient. Odd Stabbetorp ved Universitetet i Oslo har botanisert i området i mange år. Han har utarbeidet artslister for Bile og Bevøy (vedlegg 8,9).

VI. MISTELTEINLOKALITETER PÅ JELØY

Misteltein er en spesiell art på flere måter. Planten er fredet ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. januar 1956. Her ble det bestemt: "I henhold til Lov om Naturvern av 1. desember 1954 §1, første ledd, fredes misteltein over hele Norge mot ødeleggelse av enhver art." Denne fredningen omfattet ikke vertstreet slik at loven ble endret i 1976 til også å gjelde mistelteinens levested. Misteltein er ved siden av eseltistel (Onopordum acanthium) den eneste art som har oppnådd fredningsstatus i Østfold. I Skandinavia finnes arten idag bare i midtre deler av Oslofjorden, Øst-Sverige og sørøstre deler av Skjælland.

Misteltein snylter på løvtrær og er dermed avhengig av vertens ve og vel. Trærne er ofte gamle, og mange mistelteinforekomster har gått tapt ved at vertstreet har blåst ned eller er blitt fjernet. Arten spres med fugl, og på Jeløya slik som andre steder i fylket, er arten flere steder innpodet i hager av menneskehender.

I rapporten om sjeldne og sårbare arter (Fylkesmannen i Østfold 1987) sier Iversen at opplysningene om misteltein som presenteres, bygger på noe usikre angivelser, minner fra eldre tider osv. Han understreker at det er sterkt ønskelig med snarlige feltundersøkelser for å kunne lage mer presise og oppdaterte utbredelseskart. Jeg har hentet ut lokalitetene (nye og gamle) fra Iversens rapport (tabell 2). Lokalitetene er inntegnet på kart (fig.1). Opplysningene er i sin helhet hentet fra rapporten om sjeldne og sårbare arter i Østfold.

Tabell 2 . Lokalteter for misteltein (Viscum album) på Jeløy (hentet fra Fylkesmannen i Østfold (1987)).

- 1) Moss. Bevø, S-spissen, ett ind. i Sorbus rupicola evt. norvegica, ca.40 år. 1985. O.Stabbetorp.<p.m>. <NL 9397>. Litt.: Hanssen (1933:309) fant ikke misteltein på Bevøya tross grundig undersøkelse.
- 2) Moss. Bile, midt på øya, ett stort eks. i en Salix caprea. 1985. O.Stabbetorp.<p.m>. Vertstreet blåste ned vinteren 86/87 . O. Stabbetorp.<p.m>. <NL 932976>.
- 3) a. Moss, Jeløy. 1854. ex.herb. F. Hoch <0>. b. 4.1.1880. G. Bakke <0>. c. 5.1.1922. A. Magnus <0>. d. 2.12.1936 & 24.7.1937. F.C. Sørlye. <2 ark, 0>. e. (Fått den av lærer H. Nordlis skolegutt) 17.10.1937. N. Hauge <0>. Litt.: A: "Gjeløen". (Dahl 1902-06: 279). B: "Jeløy". (Hylander 1965: 329, Lid 1974: 269, Langdalen & Stav 1975: 79. Børset 1979: 12,21).
- 4) Moss. Jeløy. Kullebunden. Flere forekomster i en gammel lind like V for husene på Kullebunden gård. Den står inntil en berghammer med minst 4 nye greiner. En gammel hovedgrein er død.

- Eier av gården er tekn. dir. Kåre Nilsen, Østsynet 5, Jeløy.
1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 937978>.
- 5) Litt.: "Jeløy. Renneflot (N. Rummelhoff 1931), usikker. Dette er det nordligste finnested på øen." (Hanssen 1933: 308, 312). <NL 9495>.
 - 6) Moss. Jeløy, nær Ås skole. 19.12.1932. E. Kvalen <0>. <NL 932946>. Litt.: Her fantes så store mengder at den ble innsamlet til salg i des. 1932 (if. lærer E. Kvalen). (Hanssen 1933: 309, 312).
 - 7) Litt.: "Jeløy. Fuglevik (E. Rummelhoff 1931)". Hanssen selv fant den ikke på lokaliteten. (Hanssen 1933: 309, 312). <NL 9293>.
 - 8)
 - a. Moss. Jeløy, veien til Kjellandsvik. 1985. V. Asheim <p.m.>.
 - b. Kjellandsvikbakkens begynnelse, kloss inntil veien, mistelteinen fins i en rogn på høyre side av veien. Eier Terje Dyhre, Kjellandsvik. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 937928>.
 - c. Eks. står like ved en lysstolpe på veien mot Kjellandsvik. Stedet kalles Øvre Skippingbakken. 1. 1986. A. Løvig <p.m.>. Litt.: "Ved Kjellandsvik forekommer misteltein if. Rummelhoff nokså rikelig på osp og lind". Hanssen selv fant bare et par små eksemplarer 1932 (Hanssen 1933: 309).
 - 9)
 - a. Moss. Jeløy. Tronvikskogen ved Kjellandsvik, arten fins i to lindetrær (1974 K. Viggen). G. Hardeng <p.m. 1985>.
 - b. V for Kjellandsvik. To forekomster av misteltein i lind på en berghøyde ved dyrket mark. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 935929>.
 - 10)
 - a. Moss. Jeløy. Mellom Kjellandsvik og Rambergåsen. 4 lindetrær på Kjellandsviks grunn nær delet mot Nedre Ramberg, trærne står nær hverandre. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 930925>.
 - b. Har bare sett ett tre der med arten på. Eksemplarene har ofte vært utsatt for ribbing. 1. 1986. A. Løvig <p.m.>.
 - 11)
 - a. Moss. Jeløy. Misteltein i en lind rett ovenfor veien mot Svartskjær og nedenfor Utsyn-bebyggelsen. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 918916>.
 - b. Mener det fins minst to trær med arten ved Svartskjær. 1. 1986. A. Løvig <p.m.>.
 - 12) Moss. Jeløy. Mellom Ramberggårdene. Mener det fortsatt fins misteltein der i en rogn. 1. 1986. A. Løvig <p.m.>. <NL 9292>.
 - 13)
 - a. Moss. Jeløy. Refsnes. (1836) <?>. Bergflod <?>. <0>.
 - b. Jeløen. <udat.>. Brandt & Holst. <0>. Litt.: "Gjeløen, Refsnes paa Lind (M.J. Holst)". (Blytt 1882:16).
 - c. Vinteren 1912-13. I. Jørstad. <0>. <Refsnes if. Hanssen 1933: 314>.
 - d. 1931. J. Sømme <0>.

- e. Refsnesåsen, på lind. 18.8.1932. J. Hanssen <0>.
- f. Et rikt mistelteinfelt i hele åsen i mange lindetrær. Alle ble hugget av Fjeld, Refsnes etter siste krig. E. Ree <p.m.>. <NL 918-921 903-913>.
- g. Registrerte 3 trær i Rambergåsen (Refsnesåsen ?) ved Refnes (1974 K. Viggen). G. Hardeng <p.m. 1985>.
- h. Flere eks. på lind i lia N for bebyggelsen. 8. 1978 (J. Økter). G. Hardeng. <p.m. 1985>. < Ca. NL 917914>.
- i. I kanten rundt omkring den gamle skibakken fins trolig rester ennå. 1. 1986. A. Løvig <p.m.>.
Litt.: A: Refsnes. (Helland 1914: 329 & Wille 1921: 3 if. Hanssen 1933: 314).
- B: "På Jeløy (M.J. Holst)". (Dyring 1921: 96). <Henvisningen skriver seg fra Refsnes if. Hanssen 1933: 314>.
- C: "Gjeløen, Refsnes paa Lind (M.J. Holst)" (s. 298). "Sitert fra notat i M.N. Blytts interfolierte flora, Bot. Mus., 0". Selv fant Hanssen mange store og små eks. i lindealleen ved Refsnes i 1932 (309, 314). (Hanssen 1933).
- D: "Refsnes innehar en fredet planteart". (Fylkesmannen i Østfold 1979: 22).
- 14) Litt.: Moss. "Jeløy, ved Refsnesalleen. På eiendommen til kunstmaler Jacob Sømme fantes en lind med flere klaser. Den blåste overende i 11.1930". (Hanssen 1933: 309). <NL 9291>.
- 15) Moss. Jeløy. Orkerød ved "Ballaklava", i lønn. O. Henriksen. <udat.>. <Oppl. i brev fra J. Hverven. 4.1.1934>. <0>. <NL 928909>.
Litt.: "Orkerød (E. Rummelhoff 1931)" (s. 312). "Planten skal vokse ved "Ballaklava", men dette er etter mine undersøkelser utelukket (s. 309). (Hanssen 1933).
- 16) Moss. Jeløy. Orkerød gård. Misteltein er innpodet i et epletre av A. Løvig. Eier er Anne Løversbakke. 1. 1986. A. Løvig. <p.m.>. <NL 927908>.
- 17) Moss. Jeløy. S for Orkerød. Ett eks. i et epletre, innplantet i Helge Frøyseths have. Innpodet av han med bær fra Tor Vinjes epletre <nr. 21>. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 928907>.
- 18) Moss. Jeløy. "Har sett misteltein i Rosnesskogen". 1.1986. A. Løvig <p.m.>. <NL 9491>.
- 19) Moss. Jeløy. Krona. Misteltein i en lønn hos Karen Stegen og Ørnulf Hansen. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 917902>.
- 20) Moss. Jeløy. Tronvikskogen. Misteltein i en lind på N-siden av er bergkolle, kommunal grunn. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 916905>.
- 21) Moss. Jeløy. Tronvikvn. 63. Her fantes misteltein i et epletre hos Tor Vinje, men den er nå fjernet. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 917901>.
- 22) Moss. Jeløy. Misteltein i en lind i Ormåsen på Rød hos Ruth & Knut Mamen. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 906889>.

- 23) Moss. Jeløy. Misteltein i et epletre hos Henry Augensen, Gimlevn. 2. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 933897>.
- 24) Moss. Jeløy. Misteltein i en poppel hos øyelege Charles Hesselberg, Hausmannsv. 5. Ind. står innstil Torgny Segerstedtsv. 1985. E. Ree <p.m.>. <NL 928895>.
- 25) Litt.: "Fram til 1923 var det et stort eksemplar i en lind i alleen ned til Reier". (Hanssen 1933: 309, 314). <NL 922896>.
- 26) a. Moss. Jeløy. Reierskogen. Misteltein i en lind nær utsikten på Kikut. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 923888>.
b. Stien fra Reierbukta forbi telefonstolpen innerst i bukta og opp mot Kikut. To trær her med misteltein, muligens hassel. 1985. I. Pettersen <p.m.>.
- 27) Moss. Jeløy. Reiertangen. Ett eks. i et epletre i S-enden av brakkene på Framnes. Visstnok utgått. 1985. E. Ree. <p.m.>. <NL 926882>.

Litt.:

1. Jeløy. Utbredelsen av arten viser 3 intakte voksesteder, samt 2 utgåtte og en usikker lok. på Jeløy (etter Hanssen 1933). (Lagerberg et al. 1952: 251).
2. "Kirkedepartementet fant at den nye naturvernloven ga grunn til totalfredning, og ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. januar 1956 ble det bestemt: I henhold til Lov om Naturvern av 1. des. 1954, §1, 1. ledd, fredes misteltein over hele Norge mot ødeleggelse av enhver art." (Høeg 1957: 104).
3. "The present range of Viscum just touches W Østfold (Hanssen 1933)." (Danielsen 1970: 102).
4. Misteltein er sårbar nasjonalt, påvist i Østfold (Gjerlaug 1977). Arten er fredet. Den har forsvunnet fra flere steder fra Jeløy p.g.a. plukking, men flere forekomster fins ennå der. (Hardeng 1978b: 60, 61, 64).
5. Misteltein "vokser i dag bare noen ganske få steder på Jeløy og i Onsøy". (Danielsen i Bugge et al. 1983: 17).

VII LITTERATUR

- Bugge et al. 1983. Vandringer i Østfoldnaturen. Universitetsforlaget.
- Børset, A. 1979. Forslag til plan for landskapsvernområde på Søndre Jeløy i Moss. NLH, Ås.
- Dahl, O. 1902-06. Haandbog i Norges Flora. Kristiania.
- Danielsen, A. 1970. Pollen-analytical late Quaternary studies in the Ra district of Østfold, south east Norway. Univ. i Bergen Årb. Mat. Nat. ser.14. 145 s.+10 pl.
- Fylkesmannen i Østfold. 1976. Naturvernregistrering i Østfold.
1979. Utkast til verneplan for edellauvskog i Østfold fylke.
1986. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Østfold.
1987. Sjeldne og sårbare plantearter i Østfold fylke.
- Gjerlaug, H. 1977. Norsk liste over truete og sårbare arter. -Rapp. til 1.naturv. kont. Miljøverndep.
- Hanssen, J. 1933. Mistelteinen i Norge. - Nyt Mag.f.Nat.vit., Bd.72 : 283-340. Oslo.
- Helland, A. 1914-15. Topografisk-Statistisk Beskrivelse over Jarlsberg og Larvik amt 1-3. Norges Land og Folk, 7. Kristiania.
- Hylander, N. 1965. Nordisk karlväxtflora II. Stockholm.
- Høeg, O.A. 1957. A propos mistelteinen.- Blyttia 15 : 102-105. Oslo.
- Iversen, J.I. 1986. Rapport utarbeidet for Moss og Omegn Naturvern i forbindelse med forslag om landskapsvernområde på N-Jeløy.
- Kilander, C.E. & Loftesnes, E. 1973. Søndre Jeløy som landskapsvernområde. Registrering med hovedvekt på naturgrunlaget, vurdering, samt forslag til verneplan. - Hovedoppgave ved inst. for skogskjøtsel NLH, Ås. 125s.
- Langdalen, E. & Stav, O. 1975. Jeløya. Analyse av verneverdier i naturmiljø og kulturlandskap. Inst. for jordskifte og eiendomsutforming NLH, Ås. 84s + 13 kart.
- Larsen, B.T. et al 1978. Bulletin 45. The Oslo Paleorift. A Review and Guide to Excursions. Central part of the Oslofjord. - Norges geol.Unders. 337, 105-124.+ Plate 5. Trondheim.

Lid, J. 1974. Norsk og svensk flora. 2.utg. (O.Gjørevoll). Oslo.
808 s.

Lid, J. 1987. Norsk, svensk og finsk flora. (O.Gjørevoll). Oslo.
837 s.

Løkken, S. 1966. Ekskursjonsrapport. Til Jeløya 23.mai 1965.
Blyttia 24 : 40-41. Oslo.

Stabbetorp, O. 1986. Ekskursjonsreferat. 9.6.1985.
Blyttia 44. Oslo.

Wille, N. 1921. Misteltein. Naturfredning i Norge, II.

Wischmann, F. 1957. Ekskursjonsreferat, Nes, Jeløy 27.5.1956.
Blyttia 15 : 20. Oslo.

Lokalitetsnavn: Refsnes

Lokalitetsnummer: 1

Kartblad (M-711-serien): Horten 1813 I

Økonomisk kartverk: Kiellandsvik C.N 034-5-1

UTM-koordinater: NL 919 - 920

Areal: Ca. 86 dekar

Berørte Gnr./Bnr.: 11/1, 11/30, 12/1

Berørte grunneiere: Ragna Fjeld, Refsnesalleen 1 B/L, Refsnes Terrasse (sameiel), Gerd Thonstad.

Kort områdebeskrivelse: Lokaliteten ligger ca. 3,5 km VNV for Moss sentrum på V-siden av Jeløya. Edellauvskogen ligger som et smalt belte langs sjøen N for byggingen på Refsnes. Denne edellauvskogen ligger nederst i og ved foten av ei V-vendt li. Nederst i lia står edellauvskogen stedvis på skredjørd. Høyere opp i lia er jordsmonnet de fleste steder meget grunt, og bart fjell stikker opp i dagen. Lia er for en stor del svært bratt og uframkommelig. I et belte nærmest sjøen er framkommeligheten god. Edellauvskogen grenser i V til bebyggelse og sjøen, i N til impediment, i Ø til furu- og gransamfunn og i S til grunnlendt mark med furu og lauvskog. Berggrunnen består vesentlig av basalt. H.o.h. er 0-80 m.

Kort faglig beskrivelse: Edellauvskogen består av alm - lindeskog, gråor - askeskog og svartor - strandskog som en smal og usammenhengende brem ut mot strandkanten. I gråor - askeskogen dominerer ask i tresjiktet. Alm - lindeskogen har god treslagsblanding i tresjiktet, og alle de vanlige treslagene for skogtypen er representert. I motsetning til alm - lindeskogen i de indre deler av Østfold finnes her lind i betydelig omfang. Foruten de typiske treslagene for skogtypen finnes bl.a. bjørk, selje, eik og gran. Dimensjonene er noe varierende innenfor området, men andelen av store trær er forholdsvis liten. Busksjiktet er ikke særlig tett bortsett fra i deler av gråor - askeskogen som har et godt utviklet busksjikt dominert av ask. Selv om busksjiktet ikke er særlig tett i alm - lindeskogen er mange ulike arter representert. Ingen bestemt art dominerer i sjiktet som består av ask, lind, alm, lønn, hassel, hegg, morøll, slåpetorn, leddved m.fl. Feltsjiktet er relativt variert bl.a. på grunn av ulikeheter i fuktighets-, nærings- og lysforhold. Det er ingen bestemte arter som dominerer, området sett under ett. Stedvis dominerer grasarter feltsjiktet og på enkelte steder med grunt jordsmonn og god lystilgang setter bergmynte sitt preg på sjiktet. Mindre utforming med blåveis finnes. På lokaliteten finnes en fredet plantart. Området har både pedagogisk og landskapsestetisk betydning, dessuten blir det benyttet som turområde. Geologien på stedet er interessant.

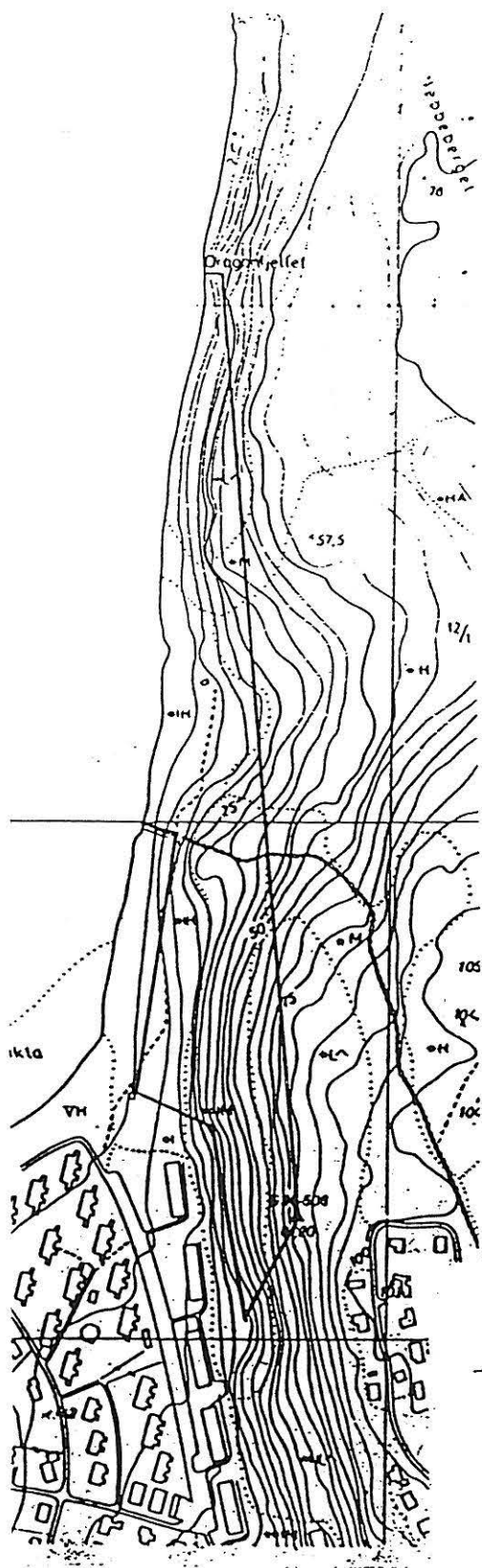
Formålet med verneforslaget: Bevare en edellauvskog av stor pedagogisk og landskapsestetisk verdi.

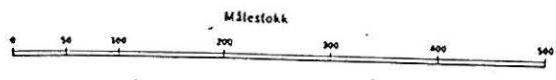
Føretatte inngrep: Innenfor området står det ei hytte. I S krysser en kloakkledning bestanden. Det er plantet litt gran, og i plantefeltet er en del av lauvtrærne hogd ned, men det er satt igjen en skjerm med ask. I bestanden er det enkelte spor etter hogst av større trær. Lokaliteten er påvirket av sterk ferdsel, men denne er godt kanalisert. Utenfor stiene er slitasjeskadene beskjedne.

Interessekonflikter: Ingen kjente.

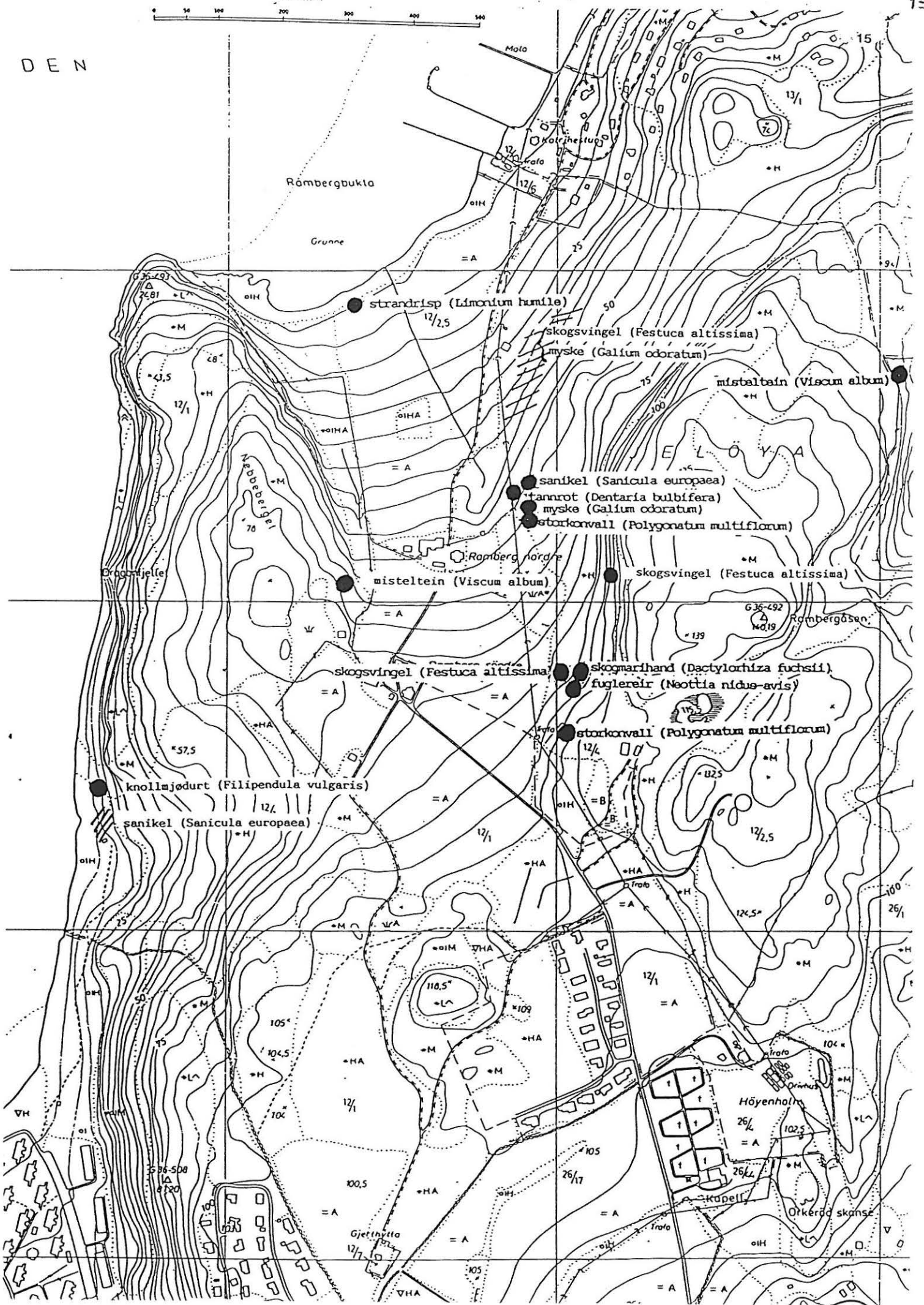
Aktuelle skjøtselstiltak: I denne edellauvskogen bør inngrepene være forsiktlige, og en bør ved skjøtselen forsøke å gripe så lite som mulig inn i den naturlige bestandsutvikling. Bl.a. av hensyn til ferdselen er det imidlertid ønskelig med en viss pleie av edellauvskogen. Plantet gran i området bør fjernes, og i gråor - askeskogen kan det være aktuelt med en svak tynning i nærmeste framtid.

Andre merknader: Hytta i området bør fortsatt kunne benyttes.





D E N



Råmbergbukta

Grunne

Molo

Korhestug

strandrisp (*Linonum humile*)

skogsvingel (*Festuca altissima*)

myske (*Galium odoratum*)

mistaltain (*Viscum album*)

sanikel (*Sanicula europaea*)

stannrot (*Dentaria bulbifera*)

myske (*Galium odoratum*)

storkorvall (*Polygonatum multiflorum*)

misteltein (*Viscum album*)

skogsvingel (*Festuca altissima*)

skogsvingel (*Festuca altissima*)

skogsmarihand (*Dactylorhiza fuchsii*)

fuglerair (*Neottia nidus-avis*)

storkorvall (*Polygonatum multiflorum*)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)

sanikel (*Sanicula europaea*)

Høyenholla

Kapell

Øtakerød skanse

Gjeithytta

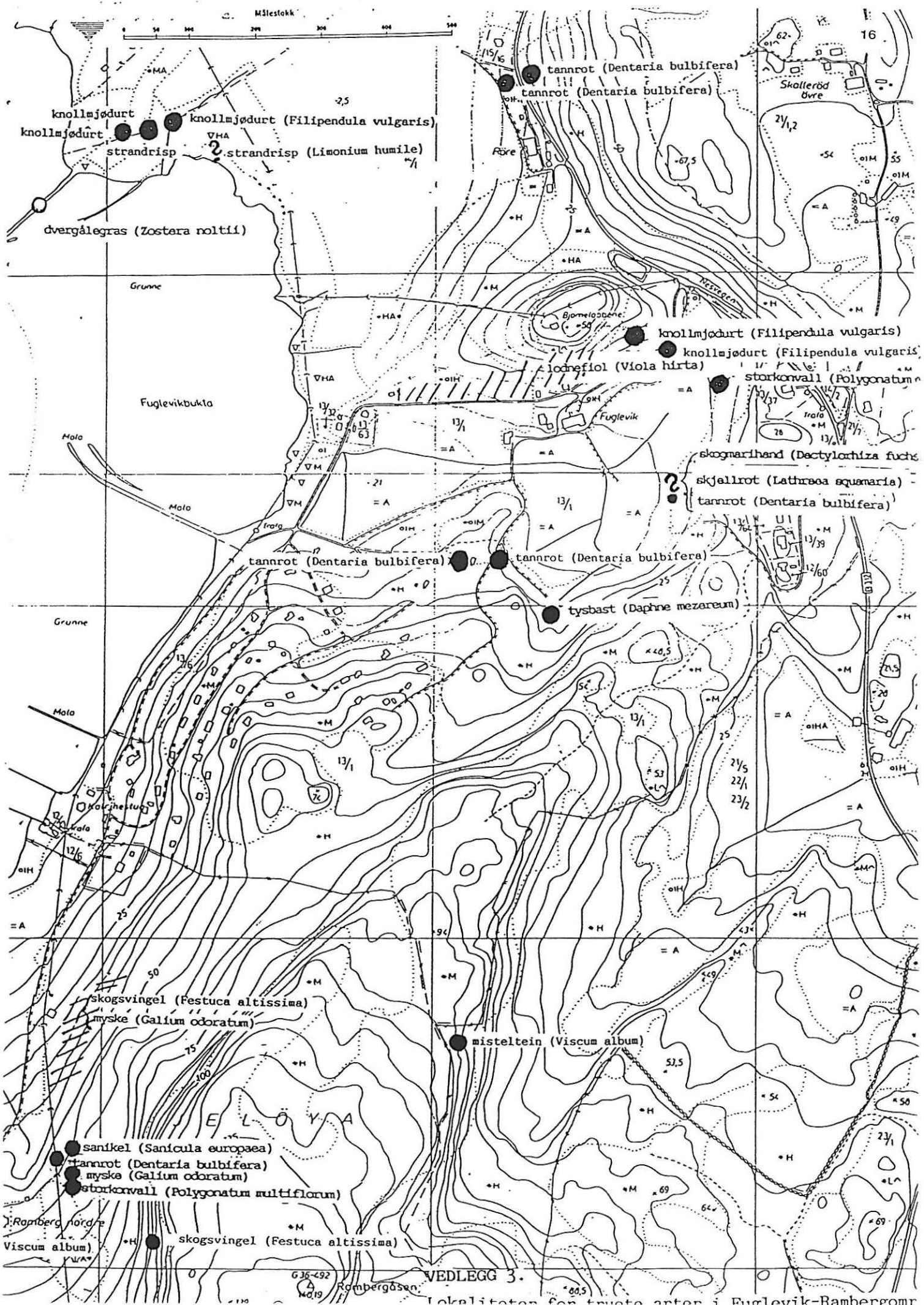
Trato

Trato

Trato

Trato

Trato



Målestokk 0 100 200 300 400

knollmjødurt
knollmjødurt (Filipendula vulgaris)
strandrisp
strandrisp (Limonium humile)

dvergålegras (Zostera noltii)

Grunne

Fuglevikbukta

Grunne

skogsvingel (Festuca altissima)
myske (Galium odoratum)

sanikel (Sanicula europaea)
tannrot (Dentaria bulbifera)
myske (Galium odoratum)
storkorvall (Polygonatum multiflorum)

Viscum album) skogsvingel (Festuca altissima)

tannrot (Dentaria bulbifera)
tannrot (Dentaria bulbifera)

knollmjødurt (Filipendula vulgaris)
knollmjødurt (Filipendula vulgaris)
lodnefiol (Viola hirta)
storkorvall (Polygonatum multiflorum)

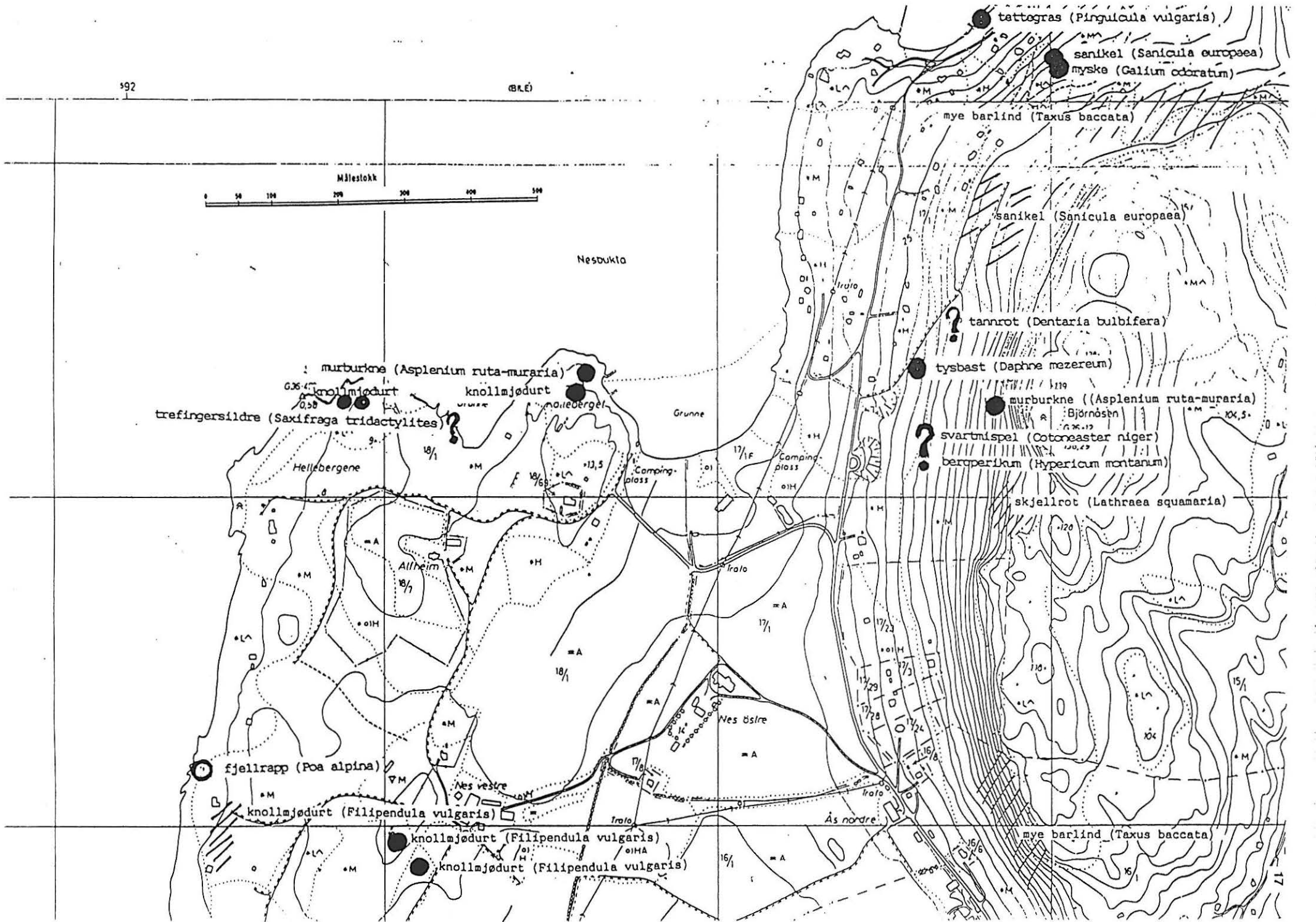
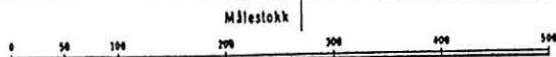
skogsmarihand (Dactyloctenium aegyptium)
skjallrot (Lathraea squamaria)
tannrot (Dentaria bulbifera)

tannrot (Dentaria bulbifera)
tannrot (Dentaria bulbifera)
tysbast (Daphne mezereum)

misteltein (Viscum album)

VEDLEGG 3.

Labeliteter for frøete arter i Fuglevik-Rambergområdet



tattogras (*Pinguicula vulgaris*)

sanikel (*Sanicula europaea*)

myske (*Galium odoratum*)

mye barlind (*Taxus baccata*)

sanikel (*Sanicula europaea*)

? tannrot (*Dentaria bulbifera*)

tysbast (*Daphne mezereum*)

murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)

? svartnispel (*Cotoneaster niger*)

? berperikum (*Hypericum montanum*)

skjellrot (*Lathraea squamaria*)

murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)
knollmjødurt
trefingersildre (*Saxifraga tridactylites*)

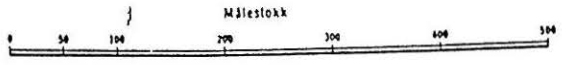
fjellrapp (*Poa alpina*)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)

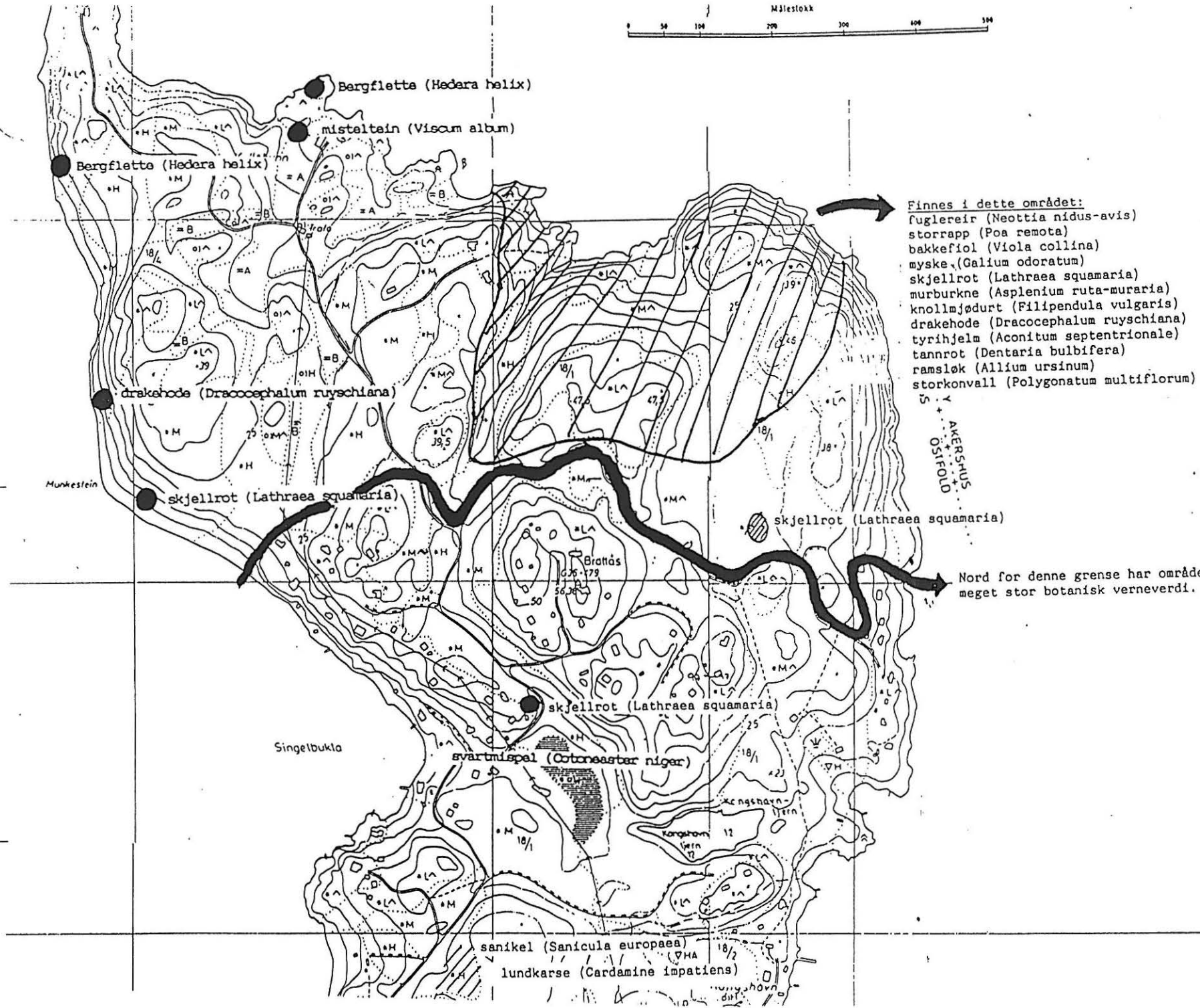
knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)

mye barlind (*Taxus baccata*)



VEDLEGG 5. Lokalteter for truete arter på sørlige del av nordspissen



- Finnes i dette området:
- fuglereir (*Neottia nidus-avis*)
 - storrapp (*Poa remota*)
 - bakkefiol (*Viola collina*)
 - myske (*Galium odoratum*)
 - skjellrot (*Lathraea squamaria*)
 - murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)
 - knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)
 - drakehode (*Dracocephalum ruyschiana*)
 - tyrihjelm (*Aconitum septentrionale*)
 - tannrot (*Dentaria bulbifera*)
 - ramsløk (*Allium ursinum*)
 - storkonvall (*Polygonatum multiflorum*)

AMERSHUS
OSTFOLD

Nord for denne grense har områdene meget stor botanisk verneverdi.

murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)

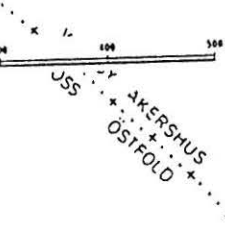
trefingersildre (*Saxifraga tridactylites*)

tannrot (*Dentaria bulbifera*)

murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)

Bergflette (*Hedera helix*)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)



misteltein (*Viscum album*)

Innnaur
murburkne (*Asplenium ruta-muraria*)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)
(spredt over hele Tangen)

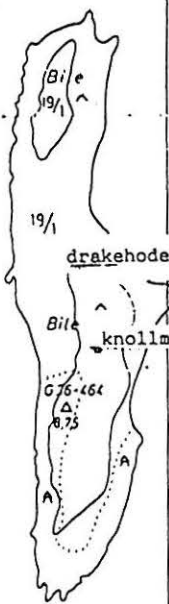
bergflette (*Hedera helix*)

bergflette (*Hedera helix*)

misteltein (*Viscum album*)

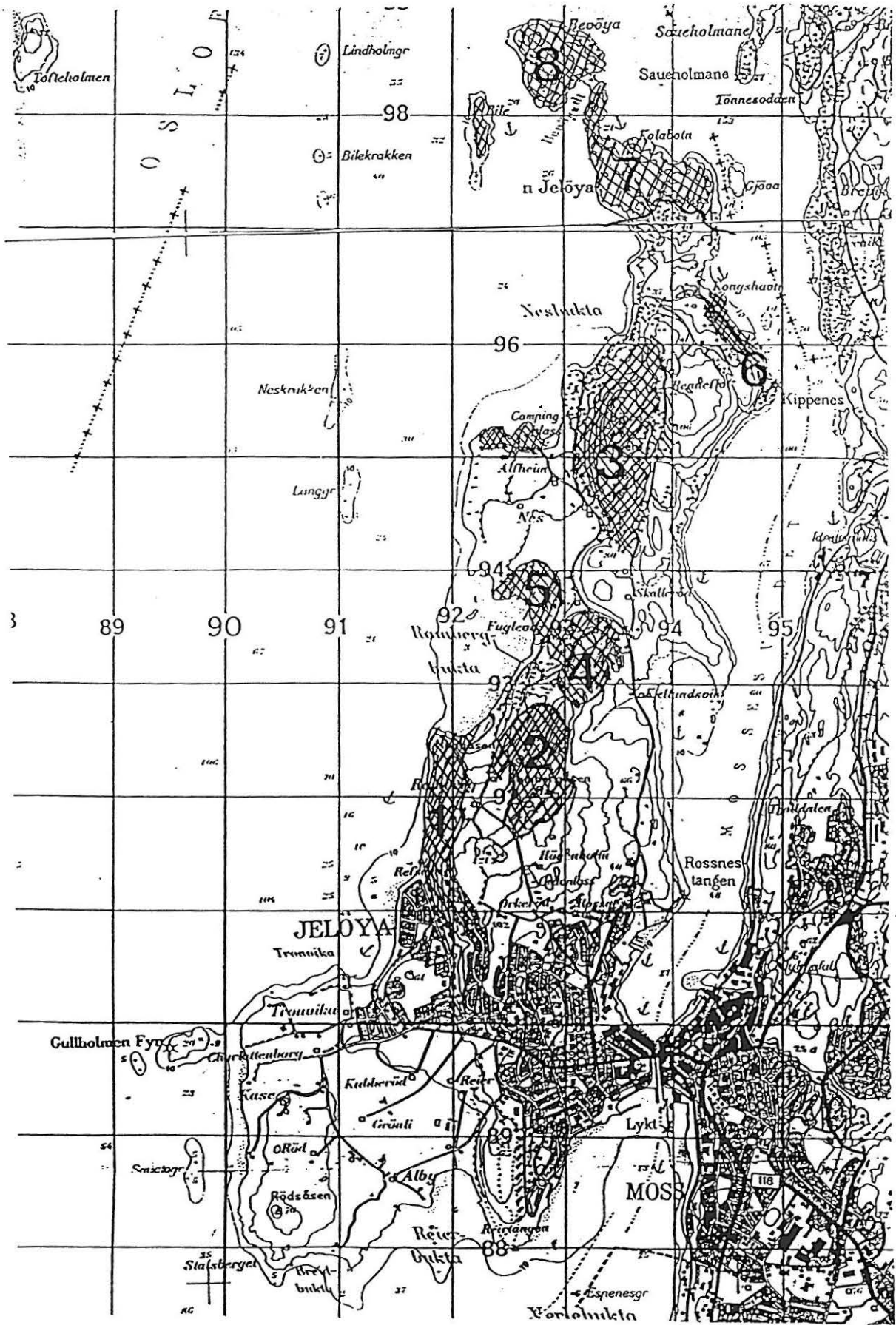
bergflette (*Hedera helix*)

lokalisiteter for truete arter på Bjiløy, Bevøy og Tangen



drakehode (*Dracocephalum ruyschiana*)
(vanlig)

knollmjødurt (*Filipendula vulgaris*)
(vanlig)



VEDLEGG 7. Kart over botanisk interessante områder

Vedlegg 8.

Artsliste fra Bile, Moss kommune.
Utarbeidet av Odd Stabbetorp, Oslo.

<i>Achillea millefolium</i>	<i>Crambe maritima</i>	<i>Malus sylvestris</i>
<i>Agrimonia eupatoria</i>	<i>Crepis tectorum</i>	<i>Matricaria maritima</i>
<i>Agrostis capillaris</i>	<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Matricaria perforata</i>
<i>Agrostis stolonifera</i>	<i>Danthonia decumbens</i>	<i>Moehringia trinervia</i>
<i>Ajuga pyramidalis</i>	<i>Deschampsia cespitosa</i>	<i>Myosotis arvensis</i>
<i>Allium oleraceum</i>	<i>Deschampsia flexuosa</i>	<i>Myosotis ramosissima</i>
<i>Allium vineale</i>	<i>Descurainia sophia</i>	<i>Ononis arvensis</i>
<i>Alopecurus geniculatus</i>	<i>Dianthus deltoides</i>	<i>Orchis mascula</i>
<i>Androsace septentrionalis</i>	<i>Dracocephalum ruyschiana</i>	<i>Origanum vulgare</i>
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	<i>Dryopteris carthusiana</i>	<i>Phleum pratense</i>
<i>Anthriscus sylvestris</i>	<i>Dryopteris filix-mas</i>	<i>Pimpinella saxifraga</i>
<i>Anthyllis vulneraria</i>	<i>Elymus arenarius</i>	<i>Pinus sylvestris</i>
<i>Arabidopsis thaliana</i>	<i>Elytrigia repens</i>	<i>Plantago lanceolata</i>
<i>Arabis glabra</i>	<i>Epilobium montanum</i>	<i>Plantago major</i>
<i>Arabis hirsuta</i>	<i>Erigeron acer</i>	<i>Plantago maritima</i>
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	<i>Erophila verna</i>	<i>Plantago media</i>
<i>Armeria maritima</i>	<i>Erysimum hieracifolium</i>	<i>Poa annua</i>
<i>Arrhenatherum elatius</i>	<i>Euphorbia palustris</i>	<i>Poa compressa</i>
<i>Artemisia campestris</i>	<i>Euphrasia stricta</i>	<i>Poa nemoralis</i>
<i>Artemisia vulgaris</i>	<i>Festuca ovina</i>	<i>Poa trivialis</i>
<i>Asparagus officinalis</i>	<i>Festuca rubra</i>	<i>Polygala vulgaris</i>
<i>Asplenium septentrionale</i>	<i>Filipendula ulmaria</i>	<i>Polygonatum odoratum</i>
<i>Aster tripolium</i>	<i>Filipendula vulgaris</i>	<i>Polygonum aviculare</i>
<i>Atriplex littoralis</i>	<i>Fragaria vesca</i>	<i>Polygonum dumetroum</i>
<i>Atriplex prostrata</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Polygonum lapathifolium</i>
<i>Avena sativa</i>	<i>Galeopsis bifida</i>	<i>Polypodium vulgare</i>
<i>Avenula pratensis</i>	<i>Galium aparine</i>	<i>Populus tremula</i>
<i>Avenula pubescens</i>	<i>Galium pumilum</i>	<i>Potentilla anserina</i>
<i>Barbarea vulgaris</i>	<i>Galium verum</i>	<i>Potentilla argentea</i>
<i>Berberis vulgaris</i>	<i>Geranium robertianum</i>	<i>Potentilla crantzii</i>
<i>Berteroa incana</i>	<i>Geranium sanguineum</i>	<i>Prunella vulgaris</i>
<i>Betula pubescens</i>	<i>Glaux maritima</i>	<i>Prunus avium</i>
<i>Briza media</i>	<i>Glechoma hederacea</i>	<i>Prunus spinosa</i>
<i>Bromus hordeaceus</i>	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	<i>Puccinellia capillaris</i>
<i>Cakile maritima</i>	<i>Hieracium pilosella</i>	<i>Puccinellia maritima</i>
<i>Calluna vulgaris</i>	<i>Hieracium umbellatum</i>	<i>Ranunculus polyanthemus</i>
<i>Campanula rotundifolia</i>	<i>Honckenya peploides</i>	<i>Rhamnus catharticus</i>
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	<i>Hordeum distichon</i>	<i>Ribes uva-crispa</i>
<i>Cardamine hirsuta</i>	<i>Hypericum perforatum</i>	<i>Rorippa palustris</i>
<i>Candaria draba</i>	<i>Hypochoeris maculata</i>	<i>Rosa rugosa</i>
<i>Carex flacca</i>	<i>Juncus articulatus</i>	<i>Rubus idaeus</i>
<i>Carex pallescens</i>	<i>Juncus conglomeratus</i>	<i>Rubus saxatilis</i>
<i>Carex panicea</i>	<i>Juncus gerardi</i>	<i>Rumex acetosa</i>
<i>Centaurea jacea</i>	<i>Juniperus communis</i>	<i>Rumex acetosella</i>
<i>Centaurea scabiosa</i>	<i>Knautia arvensis</i>	<i>Rumex crispus</i>
<i>Cerastium fontanum</i>	<i>Leontodon autumnalis</i>	<i>Salix caprea</i>
<i>Cerastium semidecandrum</i>	<i>Lepidium campestre</i>	<i>Satureja acinos</i>
<i>Chamomilla suaveolens</i>	<i>Linum catharticum</i>	<i>Satureja vulgaris</i>
<i>Chenopodium album</i>	<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Saxifraga granulata</i>
<i>Corydalis pumila</i>	<i>Luzula campestris</i>	<i>Scirpus maritimus</i>
<i>Cotoneaster integerrimus</i>	<i>Lychnis viscaria</i>	<i>Scleranthus perennis</i>

Scrophularia nodosa
Sedum acre
Sedum album
Sedum reflexum
Sedum telephium
Senecio sylvaticus
Senecio viscosus
Senecio vulgaris
Silene maritima
Silene nutans
Solidago virgaurea
Sonchus arvensis
Sorbus aucuparia
Sorbus norvegica
Spergula arvensis
Stellaria graminea
Stellaria media
Tanacetum vulgare
Taraxacum gr. vulgaria
Trifolium arvense
Trifolium pratense
Trifolium repens
Valeriana sambucifolia
Verbascum nigrum
Veronica arvensis
Veronica chamaedrys
Veronica officinalis
Veronica serpyllifolia
Vicia cracca
Vicia hirsuta
Vicia sylvatica
Vicia tetrasperma
Viola arvensis
Viola canina
Viola tricolor
Viscum album

Vedlegg 9.

Artliste for Bevøy, Moss kommune.
Utarbeidet av Odd Stabbetorp, Oslo.

Acer platanoides	Calystegia sepium	Festuca pratensis
Achillea millefolium	Campanula persicifolia	Festuca rubra
Actaea spicata	Campanula rapunculoides	Filago arvensis
Agrimonia eupatoria	Campanula rotundifolia	Filipendula ulmaria
Agrostis canina	Cardamine hirsuta	Filipendula vulgaris
Agrostis capillaris	Carduus crispus	Fragaria vesca
Ajuga pyramidalis	Carex canescens	Fraxinus excelsior
Alchemilla vulgaris coll.	Carex digitata	Galeopsis bifida
Allium oleraceum	Carex hirta	Galeopsis tetrahit
Allium vineale	Carex muricata	Galium album
Alnus glutinosa	Carex ovalis	Galium aparine
Alnus incana	Carex pallescens	Galium boreale
Anemone nemorosa	Carum carvi	Galium pumilum
Angelica archangelica	Centaurea jacea	Galium verum
Angelica sylvestris	Centaurea scabiosa	Geranium lucidum
Antennaria dioica	Cerastium fontanum	Geranium pusillum
Anthoxanthum odoratum	Cerastium semidecandrum	Geranium robertianum
Anthriscus sylvestris	Cirsium vulgare	Geranium sanguineum
Anthyllis vulneraria	Convallaria majalis	Geum rivale
Arabidopsis thaliana	Corydalis intermedia	Geum urbanum
Arabis glabra	Corydalis pumila (?)	Glechoma hederacea
Arabis hirsuta	Corylus avellana	Gymnocarpium dryopteris
Arctium minus	Cotoneaster integerrimus	Hedera helix
Arctostaphylos uva-ursi	Cotoneaster niger	Hepatica nobilis
Arenaria serpyllifolia	Crambe maritima	Heracleum sibiricum
Armeria maritima	Crataegus monogyna	Hieracium auricula
Arrhenatherum elatius	Crepis tectorum	Hieracium pilosella
Artemisia absinthium	Cynoglossum officinale	Hieracium sylvaticum
Artemisia campestris	Cystopteris fragilis	Hieracium umbellatum
Artemisia vulgaris	Dactylis glomerata	Hieracium vulgatum
Asparagus officinalis	Danthonia decumbens	Hypericum maculatum
Asplenium ruta-muraria	Dentaria bulbifera	Hypericum perforatum
Asplenium septentrionale	Deschampsia cespitosa	Hypochaeris maculata
Asplenium trichomanes	Deschampsia flexuosa	Juniperus communis
Aster tripolium	Dianthus deltoides	Knautia arvensis
Astragalus glycyphyllos	Dryopteris carthusiana	Lamium album
Athyrium filix-femina	Dryopteris dilatata	Lappula deflexa
Atriplex littoralis	Dryopteris filix-mas	Lapsana communis
Atriplex prostrata	Echium vulgare	Lathyrus montanus
Avena pratensis	Elymus arenarius	Lathyrus niger
Avena pubescens	Elytrigia repens	Lathyrus pratensis
Barbarea vulgaris	Empetrum nigrum	Lathyrus sylvestris
Berberis vulgaris	Epilobium angustifolium	Leontodon autumnalis
Betula pendula	Epilobium montanum	Leucanthemum vulgare
Botrychium lunaria	Erophila verna	Ligusticum scoticum
Bromus hordeaceus	Erysimum hieracifolium	Ligustrum vulgare
Cakile maritima	Euphorbia palustris	Linaria vulgaris
Calluna vulgaris	Euphrasia stricta	Linnaea borealis
	Festuca ovina	Linum catharticum

<i>Lolium perenne</i>	<i>Rubus saxatilis</i>	<i>Veronica spicata</i>
<i>Lonicera periclymenum</i>	<i>Rumex acetosa</i>	<i>Viburnum opulus</i>
<i>Lonicera xylosteum</i>	<i>Rumex acetosella</i>	<i>Vicia cracca</i>
<i>Lotus corniculatus</i>	<i>Rumex crispus</i>	<i>Vicia hirsuta</i>
<i>Luzula campestris</i>	<i>Sagina nodosa</i>	<i>Vicia sepium</i>
<i>Luzula multiflora</i>	<i>Sagina subulata</i>	<i>Vicia sylvatica</i>
<i>Luzula pilosa</i>	<i>Salix caprea</i>	<i>Vicia tetrasperma</i>
<i>Lychnis viscaria</i>	<i>Salix nigricans</i>	<i>Viola canina</i>
<i>Maianthemum bifolium</i>	<i>Sambucus racemosa</i>	<i>Viola mirabilis</i>
<i>Malus sylvestris</i>	<i>Satureja acinos</i>	<i>Viola riviniana</i>
<i>Melampyrum pratense</i>	<i>Satureja vulgaris</i>	<i>Viola tricolor</i>
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	<i>Saxifraga granulata</i>	<i>Viscum album</i>
<i>Melica nutans</i>	<i>Saxifraga tridactylites</i>	<i>Woodsia ilvensis</i>
<i>Moehringia trinervia</i>	<i>Scleranthus perennis</i>	<i>Zostera marina</i>
<i>Monotropa hypopitys</i>	<i>Scrophularia nodosa</i>	
<i>Mycelis muralis</i>	<i>Sedum acre</i>	
<i>Myosotis arvensis</i>	<i>Sedum album</i>	
<i>Myosotis ramosissima</i>	<i>Sedum annuum</i>	
<i>Myosotis stricta</i>	<i>Sedum reflexum</i>	
<i>Myosotis sylvatica</i> (?)	<i>Sedum telephium</i>	
<i>Orchis mascula</i>	<i>Senecio vulgaris</i>	
<i>Origanum vulgare</i>	<i>Senecio viscosus</i>	
<i>Oxalis acetosella</i>	<i>Silene dioica</i>	
<i>Paris quadrifolia</i>	<i>Silene maritima</i>	
<i>Picea abies</i>	<i>Silene nutans</i>	
<i>Pimpinella saxifraga</i>	<i>Silene pratensis</i>	
<i>Pinus sylvestris</i>	<i>Silene vulgaris</i>	
<i>Plantago lanceolata</i>	<i>Solanum dulcamara</i>	
<i>Plantago major</i>	<i>Solidago virgaurea</i>	
<i>Plantago maritima</i>	<i>Sonchus arvensis</i>	
<i>Plantago media</i>	<i>Sonchus asper</i>	
<i>Platanthera bifolia</i>	<i>Sorbus aucuparia</i>	
<i>Poa annua</i>	<i>Sorbus hybrida</i>	
<i>Poa compressa</i>	<i>Sorbus meinichii</i>	
<i>Poa nemoralis</i>	<i>Sorbus norvegica</i>	
<i>Poa pratensis</i>	<i>Spergula morisonii</i> (?)	
<i>Poa trivialis</i>	<i>Stellaria graminea</i>	
<i>Polygala vulgaris</i>	<i>Stellaria media</i>	
<i>Polygonatum odoratum</i>	<i>Taraxacum gr. vulgaria</i>	
<i>Polygonum dumetorum</i>	<i>Taraxacum spp.</i>	
<i>Polygonum sachalinense</i>	<i>Thlaspi alpestre</i>	
<i>Polypodium vulgare</i>	<i>Thymus pulegioides</i> (?)	
<i>Populus tremula</i>	<i>Tilia cordata</i>	
<i>Potentilla anserina</i>	<i>Torilis japonica</i>	
<i>Potentilla argentea</i>	<i>Trientalis europaea</i>	
<i>Primula veris</i>	<i>Trifolium arvense</i>	
<i>Prunus avium</i>	<i>Trifolium medium</i>	
<i>Prunus padus</i>	<i>Trifolium pratense</i>	
<i>Prunus spinosa</i>	<i>Trifolium repens</i>	
<i>Pteridium aquilinum</i>	<i>Tussilago farfara</i>	
<i>Puccinellia maritima</i>	<i>Ulmus glabra</i>	
<i>Pyrola minor</i>	<i>Urtica dioica</i>	
<i>Quercus robur</i>	<i>Vaccinium myrtillus</i>	
<i>Ranunculus acris</i>	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	
<i>Ranunculus auricomus</i>	<i>Valeriana sambucifolia</i>	
<i>Ranunculus polyanthemus</i>	<i>Valerianella locusta</i>	
<i>Ranunculus repens</i>	<i>Verbascum nigrum</i>	
<i>Rhamnus catharticus</i>	<i>Verbascum thapsus</i>	
<i>Ribes uva-crispa</i>	<i>Veronica arvensis</i>	
<i>Roegneria canina</i>	<i>Veronica chamaedrys</i>	
<i>Rosa rugosa</i>	<i>Veronica officinalis</i>	
<i>Rubus idaeus</i>	<i>Veronica serpyllifolia</i>	

Hovedforeningens ekskursjoner 1956

27. mai. Vi møttes i Moss og reiste med buss til Nes, Jeløya. Ved bukten nord for Nes studerte vi først forsommerfloraen på de tørre bakkene, hvor vi bl. a. fant *Luzula campestris*, *Cerastium semidecandrum*, *Draba verna*, *Saxifraga granulata* og *tridactylites* og *Myosotis hispida* og *stricta*. Deretter klatret vi opp i vestskråningen av Bjørnåsen hvor vi fikk en strålende utsikt over Oslofjorden. Opppe på toppen av åsen var floraen ganske ensformig og lite interessant, men nede i åssiden fantes atskillige bra planter som *Asplenium rutamuraria*, *Taxus*, *Carex remota*, *Dentaria*, *Sedum rupestre*, *Geranium lucidum*, *Galium odoratum* og *silvestre* og *Lonicera periclymenum*. Etter en hvil botaniserte vi tilslutt ned mot sjøen syd for Nes. På bakkene og bergene vokste *Carex ericetorum*, *Allium vineale*, *Platanthera bifolia* og *Linum catharticum*, og nede ved stranden *Valerianella locusta*. Været var strålende og vi hadde en riktig fin dag. Ca. 30 deltagere.

Finn Wischmann.

Blyttia 15 : 20

1965 :

23. mai. Tur til Jeløya. Vi begynte botaniseringen ved Nes campingplass, hvor deltagerne ankom med buss eller privatbil. Like nord for plassen fantes på noen tørre marker *Erophila verna*, *Myosotis stricta* og *Cerastium semidecandrum* i blomst. Dernest gikk vi opp i løvskogen hvor vi fant rikelig av bl. a. *Corydalis*, *Adoxa*, *Malus silvestris* og *Dentaria bulbifera*. Vi rastet på toppen av Bjørnåsen, hvor vi hadde glimrende utsyn over Oslofjorden i det fine været. Nokså utilgjengelig på vestsiden av Bjørnåsen stod *Geranium lucidum* og *Woodsia alpina*. Etter nedstigningen gikk vi ut på svabergene mot

sjøen vest for campingplassen, hvor *Saxifraga granulata* og *Prunus spinosa* nå var praktfull blomstring. Dessuten såes bl. a. *Sedum rupestre*, *Myosotis hispida*, *Allium vineale* og *Galium pumilum*. Vi gikk senere lenger sør mot Fuglevik, hvor vi på stranden fant rikelig *Valerianella locusta* i blomst. Ca. 25 deltagere.

Sverre Løkken

Blyttia 24 : 40-41

1985:

9. juni. Nes, Jeløya. 14 deltakere. Fra parkeringsplassen på Nes camping satte vi kursen opp mot Bjørnåsen, som hever seg bratt opp til 138 m o.h. på en «litte østfoldsk» måte.

Turen opp gikk gjennom en variert skogsvegetasjon. Ved foten av åsen var det en frodig svartorskog. Etter hvert som terrenget ble brattere og jordsmonnet tynnere, overtok andre varmekjære løvtrær som alm, lind og hassel. Vi fant typiske løvskogsarter som tannrot (*Dentaria bulbifera*) og sanikel (*Santcula europaea*). Langs stien vokste det mye bakkemaure (*Gallium pumilum*), som på nordre Jeløya er ganske vanlig. Vegetasjonen på toppen var tørkepreget, for det meste skrin furuskog. Ut mot den vestvendte skrenten fantes fragmenter av tørrbergvegetasjon, med arter som blodstorkenebb (*Geranium sanguineum*) og broddbergknapp (*Sedum reflexum*).

Fra toppen gikk vi nordover og ned gjennom vekslende lågurt- og småbregnegrasskog. Langs en vei som førte tilbake til stranden fant vi bl.a. lundkarse (*Cardamine impatiens*).

Ved stranden traff vi en forbligående som var botanisk interessert. Han kunne vise oss et artig voksested for tettegras (*Pinguicula vulgaris*). Voksestedet var særpreget ved at det var et fuktig slig like i sjøkanten; i hardt vær ville saltpåvirkningen sikkert være betydelig. Sammen med tettegraset vokste musestarr (*Carex scandinavica*) og dvergsivaks (*Eleocharis parvula*).

Etterpå tok vi en liten «ekstrarunde» på de tørre bergene ut mot sjøen vest for campingplassen. I dette området sto nyresildre (*Saxifraga granulata*) i full blomst.

Odd Stabbetorp

Blyttia 44

Refsnes	4	1	NL 919-920	Botanikk/ geologi	3-4	Sjelden plantart i området.
Orkerød	5	1	ca. NL. 928-909	Geologi/ botanikk	1-2	Bøkeforekomst. Mullgens noe skjellsand.
Rossnes	6	1	NL 937-913	Botanikk	3	Bøk- og lerkforekomst.
Rambergåsen	7	1	NL 928-920	Botanikk	3-4	Sjelden plantart i området.
Kjellandsvik	8a	1,2,5	ca. NL. 94-93	Botanikk	3	Fredet plantart, bukta har mindre naturverninteresse.
Kjellandsvik	8b	1	NL 944-927	Zoologi	2	Liten holme er hekkeplass for måker/terne
Fuglevik	9	2	NL 92-94	Botanikk/ zoologi	3	Større marint våtmarksområde med store mudderflater. Ornitologisk interessant.
Nes	10	2	ca. NL. 92-94	Geologi/ botanikk/ landskap	3	Forekomst av Ringeriksandstein. Rik vegetasjon, blant annet to pyramidoeinere. Kulturlandskap.
Nordre Jeløy	11	2	NI 939-968	Botanikk/ zoologi	2	Tjern og småvann, mulige entomologiske interesser.
Bile	12	2	NL 92-98	Geologi	2	Forekomst av Ringeriksandstein. Verneverdig.
Kullebunnen	13	2	NL 936-977	Geologi/ botanikk	2-3	Devonsk sandstein. Partier med rik buskvegetasjon. Naturvernområde.
Bevøya	14	2	NL 93-99	Geologi	3	Vulkanrør fra permid. Naturvernområde.

VEDLEGG 12 PERSONER MED SPESIELLE KUNNSKAPER OM JELØY-FLORAEN.

Personer i Mossedistriktet:

likningssjef Yngvar Løvig

pensjonist Aslaug Weydahl

kunstmaler Edmund Ree

Andre:

miljøvernrådgiver Ingar Iversen, Rygge

cand. scient. Odd Stabbetorp, Universitetet i Oslo

stipendiat Finn Wischmann, Universitetet i Oslo

konservator Rune H. Økland, Universitetet i Oslo

1. amanuensis Kåre Arnstein Lye, NLH, Ås.

1. amanuensis Yngve Gauslaa, NLH, Ås.